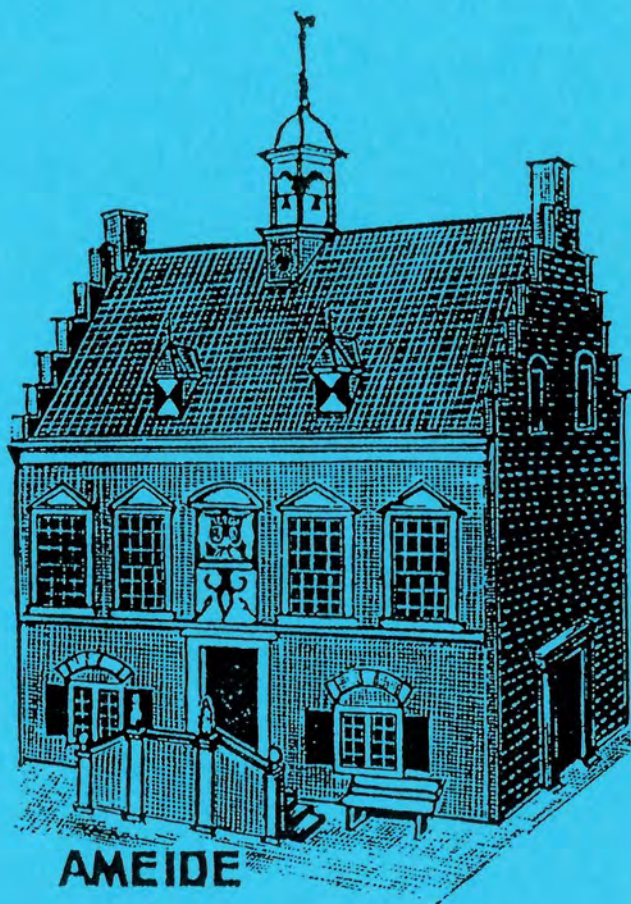

*Historische Vereniging
Ameide en Tienhoven*

NIEUWSBLAD VAN DE HISTORISCHE VERENIGING AMEIDE EN TIENHOVEN

De Vereniging is gevestigd in Ameide en heeft haar domicilie in het oude Stadhuis aldaar. Ze is opgericht op 13 december 1989 en is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Dordrecht onder nummer 40324336.

BESTUUR:

Voorzitter G Streefkerk, Paramasiebaan 11, 4233 EX Ameide, tel. 601369
Secretaris P. Will, Hazelaarlaan 21, 4233 HN Ameide, tel. 602535,
Tweede secr. R.G. Smith, Nieuwstraat 1, 4233EE Ameide, tel. 602127
Penningmeester H. de Haan, Hoepmakersstraat 12, 4233 GM Ameide, tel. 602123
2de penningm. J. Stasse, De Bogerd 19, 4233 GN Ameide, tel. 602488
Alg. adjunct A.M. den Oudsten, Kerkweg 29, 4235 VT Tienhoven, tel. 601249
Lid M. de Bruin, Prinsengracht 63, 4233 EV Ameide, tel. 601423
Lid J.D.C. Laroo, Voorstraat 8, 4233 EA Ameide, tel. 602026
Lid C. den Oudsten, Hogewaard 12, 4235 VS Tienhoven, tel. 601966

CORRESPONDENTIEADRES:

P. Will (voor adres zie boven)

EXCURSIES:

A.M. den Oudsten (voor adres zie boven)

REDACTIEADRES KWARTAALBLAD:

R.G. Smith (voor adres zie boven)

LEDENADMINISTRATIE:

J. Stasse (voor adres zie boven)

CONTRIBUTIE:

Deze bedraagt f 25,- per jaar, over te maken op bankrekeningnummer 0301952248 van de Rabobank te Ameide t.n.v. de penningmeester der Hist. Ver. A/T, de heer H. de Haan.

INHOUDSOPGAVE van het septembernummer 1996

- Om te beginnen
- Uitnodiging voor de dagtocht naar Utrecht
- Verslag van de fietstocht naar Oudewater
- Hoog bezoek van overlek
- Rekening van het Kerkefonds
- Oude prenten, 8ste aflevering: P. van Toor
- Uit 'De Schoonhovense Courant', van A.M. den Oudsten
- Veerman te Tienhoven/Ameide, door J.P. Veerman
- Expositie rond het Utrechts Psalter in het Catharijneconvent
- Over zoete banden die binden, door P. Will
- De Termeise Paardenmarkt

OM TE BEGINNEN

Bij een nieuw seizoen horen plannen.

Eerlijk gezegd: grootse nieuwe plannen hebben we wel niet, wel goede, denken we zelf.

Zoals u op bladzijde 2 kunt lezen, zetten we onze traditie voort door in september een dagtocht te organiseren, en wel naar Utrecht.

"Ach, hoe komen ze daar nou bij; die stad kennen we toch", hoor ik al iemand ietwat smalend opmerken, maar wij zijn ervan overtuigd dat die iemand geen lid-excursieganger van onze Vereniging is. Die weet wel beter, de ervaring heeft geleerd dat er op zo'n tocht veel schoons en ouds valt te ontdekken, ook in een omgeving die je dacht op je duimpje te kennen.

En niet te vergeten de onderlinge band, de gezelligheid van het samen op stap zijn.

Nieuw is eveneens dat we een 'nalezing' op touw zetten; lees verder onderaan op bladzijde 2.

Tevens willen we dit winterseizoen de inventarisering van ons leesmateriaal voltooien, zodat ook de leden kunne komen snuffelen in onze voorraad boeken en periodieken en knipsels.

Een wens is nog steeds het vinden van extra ruimte om aangeboden spulletjes op te slaan, of liever uit te kunnen stallen, iets museumachtigs creëren... Zoekt u mee?

Een tweede vrome wens is uitbreiding van het aantal redactieleden. Deze 'opstelraad' kan een paar extra rappe rechter- en schrijfhanden best gebruiken.

Wel doet het ons deugd dat we een nieuwe auteur kunnen begroeten in de persoon van de heer Veerman. Deze vorser uit Són (N.B.) is van mening dat de geslachtsnaam Veerman ooit in Tienhoven (Z.H.) is geboren. Zie voorts zijn artikel in dit blad; u zult meer van hem horen en zien, want zijn belangstelling blijft niet beperkt tot het veer, zelfs stede Ameide en omstreken heeft zijn belangstelling, blijkens artikelen die volgen.

Rest ons nog anderen te danken die ervoor gezorgd hebben dat we u weer een welgeschapen en goed gedocumenteerd blad kunnen aanbieden; tevens willen wij bij dezen ons bestuurslid, de heer Jack Laroo en zijn vrouw Jannie van harte gelukwensen met hun zilveren huwelijk. Wij wensen het gezin Laroo nog vele gelukkige jaren toe, en ons allen een goed Verenigingsjaar.

DE REDACTIE

DE DAGTOCHT NAAR UTRECHT

Lang gewacht en stil gezwegen.

Ja, het heeft even geduurd, aler u bericht ontving over onze excursie. Niet dat we dit jaar de traditie ontrouw wilden zijn, maar door bijzondere omstandigheden gaan we wat later dan gewoonlijk.

Waarheen en wanneer?

Wel, het reisdoel is de STAD UTRECHT en de geplande dag is

ZATERDAG 28 SEPTEMBER 1996.

Hoe?

Anders dan anders is ook het vervoer. De reiscommissie zag als de eenvoudigste oplossing doodgewoon de lijnbus te nemen, veilig, vlug en voordelig eveneens.

U krijgt een strippenkaart bij het instappen. Geeft u wel bij aanmelding uw leeftijd op, dit i.v.m. de bestelling der al/niet 65+ -kaarten.

De instapplaats is aan het einde van de Prinsengracht bij de Stadsbibliotheek.

Laat de bus echt maar vol worden!

Het hoe laat en wat van de dag?

9.00 uur: Vertrek per lijnbus

10.00 uur: Na aankomst in Utrecht gaan we eerst naar het Stadskantoor 'Oudaen' op de Oudegracht 99, waar we koffie drinken.

11.00 uur: De groep stapt op en begint een rondwandeling onder leiding van een V.V.V.-gids.

13.00 uur: We gebruiken de lunch in 'Den Draeck', Oudegracht 114.

15.00 uur: Rondvaart, verzorgd door Rederij 'Schuttvaer', Oudegracht 85. De tocht voert door de grachten en singels van de Domstad.

16.00 uur: De boot meert weer af en het staat een ieder vrij om nog even te statten, samen op een terrasje wat te gebruiken en mensen kijken of linea recta het busstation op te zoeken.

Hoeveel deelnemers zullen we hebben en wat zijn de kosten?

U meldt u als vanouds bijtijds, in ieder geval vóór woensdag 25 september bij het bekende reisadres:

A. M. den Oudsten (voor adres of telefoonnr. zie vóórin, op het binnenblad).

Het belooft weer een nuttige, leerzame en aangename dag te worden.

U gaat toch ook mee? Introdúcées zijn eveneens hartelijk welkom.

Vergeet u alstublieft niet u op tijd te melden, zeker ook i.v.m. die strippenkaarten!

Tot slot: de totale kosten bedragen f 40,- per persoon. U betaalt deze op de dag zelf.

ONZE EERSTE AVOND IN HET SEIZOEN 1996 - 1997

Anders dan anders is ook dat de Vereniging haar eerste avondbijeenkomst wil laten aansluiten op de gehouden excursie naar Utrecht. Zo kondigt zij nu al aan de

DIA - AVOND te houden op woensdag 30 OKTOBER a.s.

De heer H. Dam, oud-hoofd Openbare Werken der stad Utrecht, thans woonachtig in Vianena, is bereid gevonden een verhaal te houden over de Utrechtse stadsgrachten, werfmuren en werfkelders. Hij zal zijn uiteenzetting rijkelijk illustreren met tal van prachtige dia's.

Noteert u alvast deze datum in uw agenda!

De tocht naar Oudewater op Zaterdag 11 mei 1996.

Oudewater, een plaats aan de horizon vanaf de Lekdijk te zien maar toch zo ver weg. Immers gelegen aan de *overkant* van de Lek. Vanouds een wat vreemde streek met een andere taal en ook andere gewoonten. Het behoorde tot Het Sticht.

Eind vorige eeuw kwamen van de *overkant* regelmatig 'die van Jaarsveld', belust op een vechtpartij. Arie Spek (van de Hogewaard) en Dirk Bouwmeester (m'n opa) stonden in een groepje te praten toen het gerucht ging: "ze zijn bij het Tienhoof'se veer". "We gaan maar naar huis" was de reactie; "beter blo Jan dan do Jan".

In de jaren dertig zochten we een hulp. De vrouw kwam uit Willige Langerak, dus van de *overkant*. Het ging niet door want ze moest de Lek over; Die *overkant* was: Lopik, Jaarsveld, Willige Langerak, Oudewater en nog verder: Gouda. In de Lopikse buurt werd in de jaren twintig gezongen: 'Wil je naar Gouda, stap in de bus, 't kost maar een kwartje, heen en terug'. Het was in de tijd dat buschauffeurs even populair waren als pop-zangers nu.

Het veer werd in de jaren vijftig wegbezuinigd. Gelukkig kwam het vorig jaar terug en de *overkant* werd opnieuw bereikbaar. De vereniging greep de geboden kans en organiseerde deze fietstocht door de landouwen van het Groene Hart. Toen wreekte zich de onbekendheid van het terrein, men reed verkeerd en kwam wat later aan.

Intussen had de heer POLLEMANS een eerste groep het stadhuis binnengeloodst. Onder de gewelven waar vroeger 'gerechtelijk onderzocht werd' was het nu behaaglijk en mevr. Pollemans schonk heerlijke koffie. Het stadhuis zelf werd daarop tot in alle hoeken en gaten bekeken. Veel aandacht ondervond het schilderij van de 'overmeestering van Oudewater' anno 1575, een soort stripverhaal van gruwelen. Een doffe plek gaf aan waar een té aangrijpend detail werd weggepoetst.

We zagen de R,K.kerk in glorie en wat later de N.H.kerk in soberheid. Het carillon trok veler belangstelling. Herman de Man beschreef het uitzicht vanuit de galmgaten in zijn novelle 'de Toren'.

De Heksenwaag was weer boeiend. Het werd de meest verdraagzame van de Westerse wereld, mede dankzij Karel V (een nieuwtje!). Uit vele landen kwamen van hekserij betichte vrouwen om een certificaat.

Er werd een foto gemaakt van 'het Boerengezin', een beeld van Ineke van Dijk, geïnspireerd op het werk van de Man; mogelijk goed voor een dia.

'DE WAAGHALS' was de eindbestemming. De fietsers moesten de weg terug.

Dank aan Al den Oudsten die deze tocht -namens het bestuur- organiseerde. We hebben intussen het eenenander gezien, Nieuwpoort, Naarden, Dordrecht, Leerdam, Gorcum met Loevestijn, Gouda, Vianen, Schoonhoven, Haarlem, Heusden en nu Oudewater. We beleven goede tijden.

Haarlem, 11 mei 1996.

Peet van Toor

HOOG BEZOEK VAN OVERLEK

Wist u, lezer-lief, dat Oudewater tweemaal een rol heeft gespeeld in ons verenigingsbestel dit voorbije halfjaar?

Van de tocht per fiets derwaarts was u uiteraard op de hoogte en daarvan kunt een verslag lezen in deze aflevering. Maar dat wij op zaterdag 1 juni de looper hadden uitgelegd om iets wat een beetje leek op een tegenbezoek is wellicht aan uw aandacht ontsnapt. Op die middag is ons namelijk als Historische Vereniging de eer te beurt gevallen de vrienden van de Vereniging 'Herman de Man', die in Oudewater haar zetel heeft, te mogen gidsen.

Om goed half drie merde het scoutingschip 'De nieuwe zorg', be-Man-d met vijfendertig koppen plus de vaste bemanning aan de meest Oostelijke Termeise loswal. 's Morgens had het Herman de Man- en Vrouwvolk al een rondleiding gehad door oud-Vreeswijk en na de lunch was de gezelschap sloop gegaan nabij de Hagesteinse stuw om de Lek en haar boorden te bewonderen. Het moet een behoorlijk lange en ietwat barre tocht geweest zijn, zo vernamen wij later. De temperatuur was niet hoog, de wind vrij straf en daarbij: niet voor niets zegt De Man in een van zijn boeken van deze rivier dat deze "kronkelt als een paling in een kanis".

Op de meelsteiger mochten we het gezelschap, de wind nog in de haren, begroeten.

Wel aardig om erbij te vermelden is dat er oud-Termeienaren en Tienhovenaren bij waren.

Voorop de huidige voorzitter van de De Man-club, de ons aller bekende Peet van Toor. Verder zijn broer Aart uit Culemborg, Nel de Boer, oud-klasgenoot van me en ooit gewoond hebbende Benedendams, en Harm van Dieren.

In de 'opkamer' van het stadhuis heeft ons bestuur de opvarenden, de wind nog in de haren, onthaald op een lekker bakkie koffie met koek, waarna onze voorzitter op zijn eigen ontspannen en boeiende wijze - hij had afgelopen week echt studie ervan gemaakt - zijn verhaal deed van de historie van het stadhuisje en die onzer stede, van A tot Z. Oftewel te beginnen met de oorsprong en stroomloop van ons ouwatertje de Aa tot en met de inlijving van Ameide-Tienhoven in de gemeente Zederik.

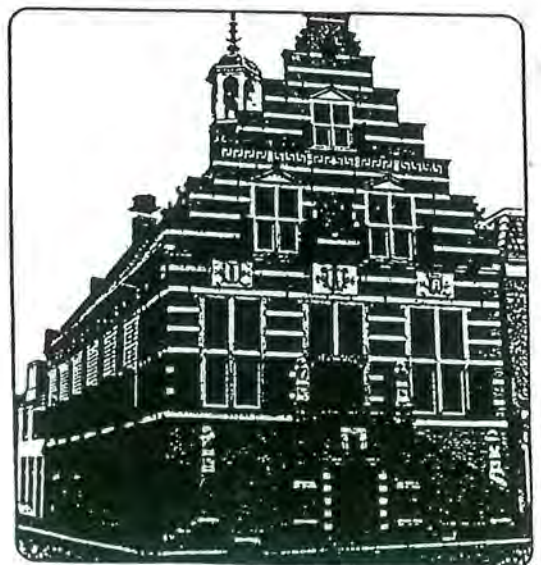
Hierna hebben we een kleine rondwandeling gemaakt door de oude kern om te eindigen in de Hervormde kerk van Ameide, waar we een en ander konden verhalen over de geschiedenis en de functie van dit gebouw.

Beiderzijds kunnen we terugzien op een mooie middag; de Mannetjes-putters een ervaring rijker en wij Oudewaterse koek- en een paar boekprodukten van en over De Man.

Tegen vijven heeft Peet met zijn supporters de boot weer opgezocht en is het gezelschap richting Vreeswijk gekoerst om vandaar uit de eigen haardsteden weer op te zoeken.

Grote- of
St.-Michaëlskerk

Rekening met het Overheids

van Errede & Stenhouse, wiens ontzagt verhoord is, inde vacature, waaraan van het respect van den Heere: Henr. D. Bongers, President.

18 96	7. van Stenhouse, Henr. Louisingkongen	25
"	8. Express: 7 st. verloop, v. Lagune	30
"	9. L. van Stenhouse, m. v. g. Koninkrijk, en v. g. rijk, v. g. koninkrijk	25
"	10. Rekening, m. v. g. Koninkrijk	30
"	11. van Stenhouse, m. v. g. koninkrijk	16
"	12. Telegram 7 Diktole m. v. g. koninkrijk	30
"	13. G. van Stenhouse, m. v. g. Koninkrijk	50
"	14. G. van Stenhouse, m. v. g. Koninkrijk	10
"	15. G. van Stenhouse, m. v. g. Koninkrijk	24
"	16. G. van Stenhouse, m. v. g. Koninkrijk	50
"	17. G. van Stenhouse, m. v. g. Koninkrijk	1
"	18. G. van Stenhouse, m. v. g. Koninkrijk	40
"	19. G. van Stenhouse, m. v. g. Koninkrijk	1
"	20. G. van Stenhouse, m. v. g. Koninkrijk	34
"	21. G. van Stenhouse, m. v. g. Koninkrijk	50

Fransyng.
 Errede & Stenhouse's Rekening 136 94
 uitgegeven met reparati by de lijn 200 ...
 Voor meere uitgegeven 165 94
 Ontwangen van het Dagwies-fonds
 als herogstengeend om en laggen
 van 1888 met tegemoetkoming
 inde meere reparati. Resten 74 63
 1891, 31

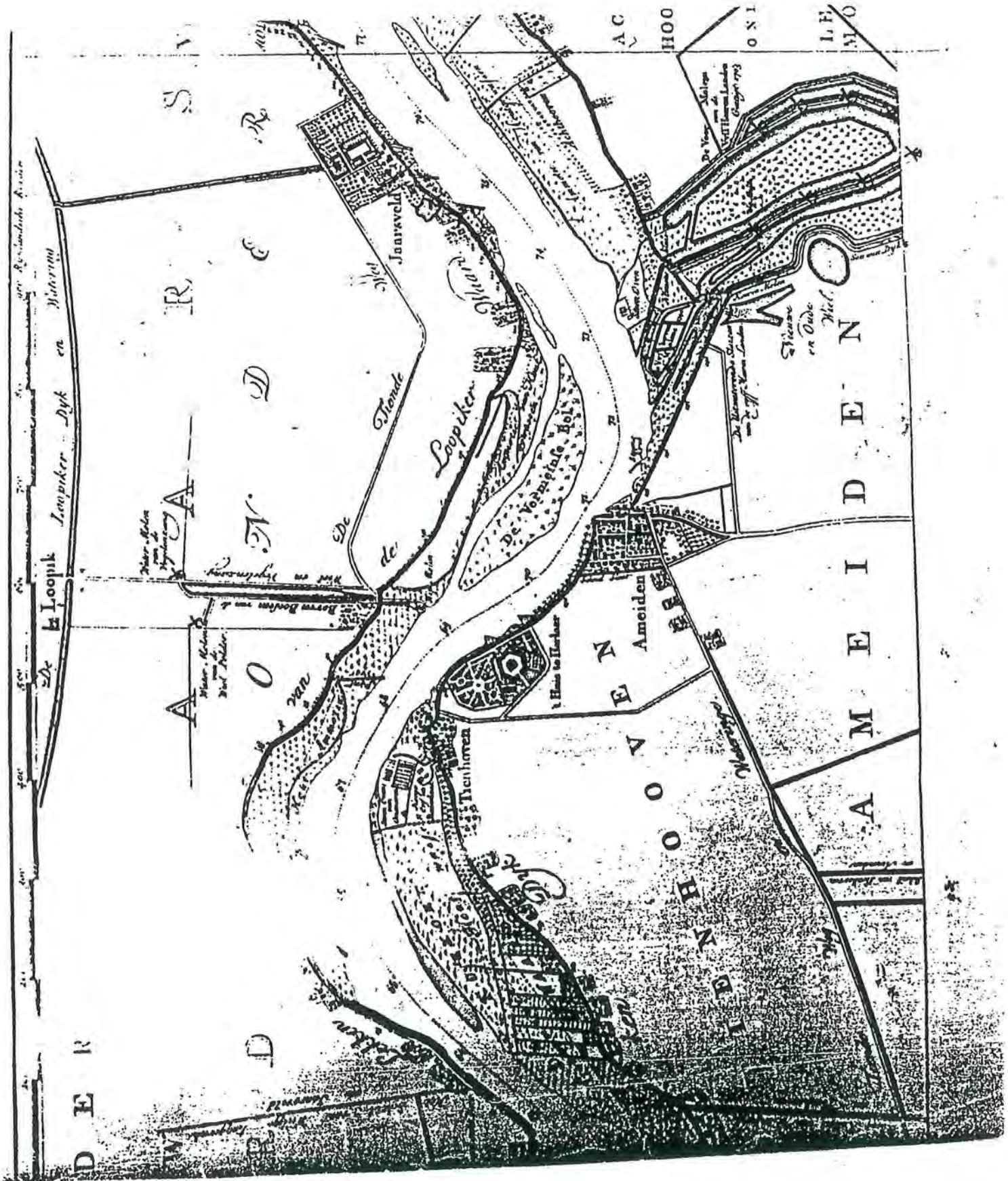
Voor Rekening des ches. Heere. Gemeente
 1891, 31

Hierdoor is de ches. Heere Gemeente van
 dien door overneming van het Koninkrijk van
 ches. Heere Gemeente van overneming,
 de om van Leed en Jevernig Gulden en
 ges en tekening cende, Legg 1889.

1891, 31
 1889 President's Rekening

Voor Rekening des ches. Heere Gemeente
 1891, 31

D E R

D

R

E

N

O

V

H

O

O

O

N

E

E

E

E

A

A

N

O

A

M

E

I

D

E

N

A

D

E

R

S

A

C

H

O

N

A

R

E

S

A

C

H

O

N

A

R

E

S

A

C

H

O

N

De Loosdrechtse Dijk en Waterweg
 Aamstede
 Nieuwe Ameiden
 Ameiden
 de Loosdrechtse Plassen
 de Thonde
 Jaarveld
 De Voorste Hof
 Huis te Harbeke
 Nieuwe Stinsse en Oude Nieuwe Stinsse

I

OUDE PRENTEN EN KAARTEN VAN AMEIDE EN TIENHOVEN (8)

Zagen we de vorige maal Ameide en Herlaar zo groot mogelijk nu komt ook de naaste omgeving in beeld. Wat valt op?

Voor Tienhoven op de smalle uiterwaard staat een rechthoekig perceel aangegeven. Ik dacht dat het ging om een opslagplaats van turf maar het blijken de *PANNEN OVENS VAN OMMEREN*, dus een pannenfabriek. Meer naar de dijk toe staat *HOOGE ERF EN BOUWHUIS*. De boerderij tegenover de Tienhovense Kerk binnendijks staat er op. Meer naar het westen en eveneens binnendijks vindt men het complex huis met schuren waar eertijds van der Leeden woonde. Het stond toen vol met teenstukken en vismanden. Het is me bekend dat er tijdens een grote brand in Tienhoven kort na de oorlog veel bebouwing verdwenen is, o.a. de karakteristieke kapel tegenover de veerdam. Verder Tienhoven is zijn naar mijn idee ook de boerderijen van Spek en Lakerveld te herkennen. Buitendijks ziet men de omtrekken van een *strang* vanaf het veer tot aan het huis van Kees de Jong. Een *strang* is een verlaten bedding van de rivier, die in dit geval geheel verland is. Het is me niet bekend of de verkaveling van 250 jaar geleden gelijkgebleven is. Vermeld wordt: *Geammerckerde Houtgewassen*, mogelijk een griend op de vochtige strook lands. De vorm van de Koekoekswaard is niet veranderd, zij het dat er geen kribben voorkomen. Er wordt gesproken van de *LEKKEN DIJK*. Met grote letters staat er over alles heen *DE KOEKOEKSWAARD*. Helemaal in 't eind van Tienhoven leest men (binnendijks): *SCHEUT KADENS VAN LANGERAK EN TIENHOVEN*. Dat was dus een scheidings-'kaai'. Naar het Zuiden toe ziet men de *TIENDE WEG EN WETERINGE*.

Ten Oosten van *AMEIDEN* is er het molencomplex: *DE UITWATERENDE SLUIZEN VAN DE VIJF HEERENLANDEN*. Er staat bij: *VIJF BOVENMOLENS 1740, BOVENKRUIERS* en *NIEUWE SLUIS*. Er is een vaargeul tot aan het huidige Sluis. Verder ziet men de *NIEUWE EN OUDE WIEL*. Interessant is de vorm van de Nieuwe Wiel. Wat er in het brede boezemgebied staat kan ik niet ontcijferen. Ten Oosten daarvan leest men: *DE VOORMOLENS VAN DE VIJF HEERENLANDEN, gestigt 1703*. Let verder op de vele molentjes op de kaden aangegeven. Net ten Oosten van de buitensluizen wordt een *STEEN OVEN* aangegeven. Op de Achthovense Waard staat geschreven: *AMMOTIE VAN HOUTGEWASSEN*. In de Lek *DE VERMEINSE BOL* en aan de overzijde van de *strang* weer *AMMOTIE VAN HOUTGEWASSEN*. Deze *strang* verlandde. Nog meer *HOUTAMMOTIE*, net ten Westen van het Tienhovense Veer op de Noord-oever. Helemaal links onderscheidt men *KOEKOEKSVEEER* (niet veranderd sindsdien) en naar het Noorden gaande *HET SCHEUT VAN WILLIGE LANGERAK EN JAARVELD*. De Tiendeweg bleef gelijk. Tegenover 't *HUIS TE HERLAAR* ziet men aan de Lopikse kant de *BOVEN BOESEM VAN DE WIEL EN VOGELENZANG* met halfweg dijk en Lopik de *WATERMOLEN VAN DE VOGELENZANG*. De *LOOPIKER DIJK EN WETERING* zijn niet veranderd. Tussen de dijk ter hoogte van de *WIP MOLEN* en Jaarsveld ligt weer *DE TIENDE WEG*. Het dorp *JAARVELD* lijkt welhaast groter dan het nu is. Het *HUIS TE JAARVELD* meen ik op de kaart te herkennen.

Het lijkt me aardig om met deze gegevens in het hoofd een dijkwandeling te maken. Critiek op deze stukje is welkom.

Haarlem, 20 april 1996.

Peet van Toor

Rubriek: Schoonhovensche Courant

Nieuws- en Advertentieblad voor Zuid-Holland en Utrecht
S. en W.N. van Nooten te SCHOONHOVEN.
Uitgevers.

Hierbij de tweede bijdrage in deze rubriek waarin de berichten uit de Schoonhevensche Courant van loo jaar geleden.

De vorige aflevering vermeldde de berichten van jan. en feb. 1896, hier volgen de maanden apr. t/m juni 1896. Ook maart nemen we nog even mee.

Het eerste bericht van 5 maart
Schoorsteenbrand aan de Achterweg,
nu J.W. van Puttestraat geheten

*Amelde, 5 Maart. Ll. Dinsdag ontstond op den Achterweg alhier een schoorsteenbrand, die gelukkig in den beginne gestuit werd, anders waren de gevolgen bij den toen zoo hevigen westenwind niet te overzien geweest.

2 berichten van 12 mrt
lijsten met namen van kiesgerechtigde
Dat was toen nog bij te houden

*Amelde, 12 Maart. Op de aangeplakte lijsten van kiezers voor de Tweede Kamer, de Prov. Staten en den Gemeenteraad in deze gemeente komen voor 91 namen.

*Tienhoven, 12 Maart. Op elk der 8 aangeplakte kiezerslijsten in deze gemeente komen 84 kiezers voor.

Hoogwater op 18 maart

*Amelde, 18 Maart. De rivier heeft heden voormiddag haar hoogsten stand bereikt, namelijk 4.08 M. + A. P. 't Vorig jaar op 4 April heeft het hier eens hoogte bereikt van 4.27 M. + A. P. 't Vette water zal de uiterwaarden goed doen, doch 't is om vele redenen te wenschen dat de rivierstand nu weder spoedig normaal worde.

Dit is nu voorbij
Dienstplicht afgeschaft

*Tienhoven, 18 Maart. De in dit jaar uit deze gemeente ingelijfde loteling der Nat. Militie is wegens lichaamsgebreken afgekeurd en van den dienst vrijgesteld. Van de 4 lotelingen bezitten 2 reden van vrijstelling wegens broederdienst, zoodat er juist nog een beschikbaar is.

Wie weet waar dit geweest is
Laat het mij dan weten

*Amelde, 23 Maart. Naar men verneemt, zal met Mei a. s. alhier een gebouw worden ingericht tot het houden van Godsdienstoefeningen door Gereformeerden behorende tot Kerk B.

Dir bericht is inderdaad zeldzaam

*Amelde, 26 Maart. Bij C. Z. alhier deed zich deze week het zeker zeldzaam geval voor, dat een fazant zijne woning kwam binnenvliegen.

3 berichten over de zalm visserij

*Tienhoven, 16 Maart. Ll. Vrijdag is met 't oog op het hooge water, alhier een aanvang gemaakt met de zegenvisserij. De resultaten waren niet gunstig, den eersten dag werden een 3-tal, doch een volgenden geen zalmen bemachtigd.

*Tienhoven, 30 Maart. Van gister-avond tot heden-middag zijn op de zalmzegenvisserij alhier 12 zalmen gevangen.

*Tienhoven, 28 Maart. Van gister-avond tot heden-middag zijn op de zalmzegenvisserij alhier 6 zalmen gevangen.

Hieronder de berichten over de maand april 1896
Zonder commentaar,

*Amelde, 1 April. In de gister-avond alhier gehouden vergadering van het departement Meerkerk, Amelde c. a. der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen werd verslag uitgebracht door de commissie tot het nazien der boeken en waarden van de Spaarbank, waaruit bleek dat zowel de administratie als de fondsen in orde bevonden zijn. Tot afgevaardigde ter aanstaande algemeene vergadering werd benoemd de heer J. C. v. Eeten te Jaarsveld en tot diens plaatsvervanger de heer U. Rijpma te Tienhoven. Daarna trad als spreker op de heer H. M. Dekking, van Rotterdam, die met een tal van bijdragen, deels van ernstigen, deels van luimigen aard, den aanwezigen eenige hoogst aangename uren bezorgde. Voorzeker was de voorzitter dan ook, toen hij in zijn sluitingswoord den spreker een spoedig tot weerziens toeriep, de tolk der vergadering; maar 't is te hopen dat de opkomst der leden een volgenden keer dan beter moge zijn en Meerkerk, zooals nu het geval was, niet geheel onvertegenwoordigd blijve.

§§ Amelde, 1 April. Deze week is hier wederom een nieuwe mandenmakerij geopend, waarop verscheidene werklieden arbeiden. Voor den arbeidenden stand in deze gemeente, die zich steeds meer en meer uithreidt voorwaar een verblifdende zaak.

*Amelde, 8 April. Ruim 6 hectaren weiland onder deze gemeente hebben heden bij publieke verhuur opgebracht ruim f 400. Te rekenen naar hetgeen dit voorjaar elders besteed wordt, voorzeker een flinke prijs.

§ Amelde, 7 April. Even als helaas! in de meeste gemeenten van ons vaderland, worden de Christelijke feestdagen ook hier door verscheidenen zeer onchristelijk doorgebracht. Buitengewoon veel wordt door sommigen op zulke dagen aan Bacchus geofferd, zoodat ze in een toestand geraken ver beneden de dieren. Een onvermijdelijk gevolg van een en ander is ruzie te huis of in de kroeg.

Zoo geschiedde 't Paasch-Maandag-avond alhier bij een vechtpartij in de herberg „s Lands Welvaren”(??) dat een der vechtenden het met 't verlies van nage-noeg zijn eene ooren oog moest bekoopen, zóó dat hem heelkundige hulp moest worden verleend.

Een tal van andere tragische tafereelen zouden kunnen worden opgenoemd, allen ten gevolge van drankmisbruik op zulke dagen. 't Ware te wenschen dat zich hier eene commissie vormde tot het tegengaan van drankmisbruik, even als voor enkele jaren eene zoogenaamde Raad van zedelijkheid is ingesteld ter vermaning van echtparen wier gezin te spoedig na hun huwelijk vermeerderd. Misschien zou de eerste met meer succes werkzaam zijn dan de laatste.

*Amelde, 13 April. Op de gesloten kiezerslijsten voor de Tweede Kamer, de Prov. Staten en den Raad dezer gemeente komen voor 91 kiezers.

— Tot tegenschatters voor de personeele belasting in deze gemeente voor het aanstaand dienstjaar zijn benoemd de heeren J. J. Mulder en F. Diepenhorst Hz. alhier.

*Tienhoven, 13 April. Het getal kiezers voor de 2de Kamer, de Prov. Staten en den Gemeenteraad bedraagt volgens de gesloten lijsten in deze gemeente 34.

— Tot tegenschatters voor de pers. belasting in deze gemeente voor het dienstjaar 1896/97 zijn benoemd de heeren J. J. Mulder en F. Diepenhorst, beiden te Amelde.

*Tienhoven, 23 April. De rekening van het algemeen armbestuur deze gemeente over 1895 bedraagt in ontvang f 246,24 in uitgaaf f 184,52 en sluit alzoo met een goed slot van f 111,72.

*Amelde, 23 April. De openbare uitvoering, heden-avond door de Zangvereniging „Kunstliefde en Vriendschap” onder directie van den heer M. Van Bouzel alhier gegeven, was wederom eene zeer goed geslaagde. Het programma, bevattende 12 nos., werd uitstekend uitgevoerd en verschafte den aanwezigen wederom een avond van echt muzikaal genot; blijkbaar blijven de leden zich met onvermoeid ijver oefenen; hiervan getuigt elke en ook weder deze uitvoering.

Van harte roepen we dan ook der zangvereniging en haren volijverigen Directeur een spoedig „tot weerziens” toe, ons bescheidenlijk den wensch veroorlovende dat de eerste uitvoering in het a. s. najaar niet te laat geschiede, en in verband daarmee die in het voorjaar mede wat vroeger en niet in die treurige schoonmaakperiode valle. De opkomst bij de uitvoering zal er dan bij winnen en, inzonderheid de vrouwelijke leden, zullen met minder offeringen de tegen eene uitvoering nog veelvuldige repetitie's kunnen bijwonen.

*Tienhoven, 13 April. Van gister-avond tot heden-morgen zijn op de zalmzegenvisserij alhier slechts 1 zalm en een paar elften gevangen.

*Tienhoven, 20 April. Van gister-avond tot heden-middag zijn op de zalmzegenvisserij alhier 8 zalmen en enkele elften gevangen.

*Tienhoven, 27 April. Van gister-avond tot heden-morgen zijn op de zalmzegenvisserij alhier 9 zalmen en ruim 20 elften gevangen.

De nachtwaker
was wakker

*Amelde, 4 Mei. Onze onlangs benoemde
nieuwe nachtwaker doet zijne betrekking
er aan. In den vroegen morgen van 11.
Zaterdag toch heeft hij op heeterdaad
betragt een persoon, die rijs ontvreemde
en nog wel van een hoepstuik van zijn
werkgever.

Deze spreekt voor zich

§Amelde, 8 Mei. Deze week heeft alhier
een vrij goed bezochte bijeenkomst plaats
gehad, ten doel hebbende het oprichten
eener werklieden-vereeniging. Verschei-
dene der aanwezigen verklaarden zich
bereid als lid toe te treden. De volgende
week zal weder eene vergadering worden
gehouden en bij genoegzame deelneming
de vereeniging worden geconstitueerd.

Hij heeft het gekregen ook

*Amelde en Tienhoven, 7 Mei. De veld-
wachter dezer beide gemeenten heeft we-
gens vertrek naar elders eervol ontslag
uit die betrekkingen aangevraagd.

Op 9 jan 1896 was het aan
vergunningen gelijk aan dat
van 11 mei

*Amelde, 11 Mei. Op 1 Mei 11. bestonden
in deze gemeente 10 vergunningen, waar-
onder 1 waarin niet verkocht wordt van
Zaterdag-avond tot Maandag-morgen. Aan
recht is ontvangen f 293,75.

Idem

*Tienhoven, 11 Mei. In deze gemeente
bestond op 1 Mei jl. ééne vergunning tot
kleinhandel in sterken drank. Aan ver-
gunningrecht werd ontvangen f 25.

Zie ook 8 mei

§Amelde, 13 Mei. Op de tweede bij-
eenkomst, alhier deze week gehouden, met
het doel eene werkliedenvereeniging op te
richten, is niet het vereischte aantal
leden toegetreden, omdat men niet tot
overeenstemming kon geraken omtrent
doel en strekking eener zoodanige ver-
eeniging. Voorloopig is deze zaak dus
van de baan.

Welke schippers zullen dat
geweest zijn

*Amelde, 14 Mei. Zijn de gevolgen van
de werkstaking te Rotterdam goed merk-
baar aan de mindere scheepvaart op de
rivier, ook handel en vertier te dezer
plaats lijden er door. Uitgenomen die
voor de Harwichboot bestemd, zijn de
laatste dagen geen handelsartikelen der-
waarts verzonden. Een paar schippers,
in 't begin der week met lading naar
Rotterdam vertrokken, konden die niet
gelost krijgen en moesten onverrichterzake
terug varen.

Zoiets wordt nu niet meer
vermeld

§Amelde, 16 Mei. Aan den postbode
van hier op Lekmond is, met ingang van
1 April jl., eene tractements-verhooging
van f 25 per jaar toegekend.

Ook toen al hondenbelasting

*Amelde, 18 Mei. Het kohier van den
hoofdelijken omslag dezer gemeente voor
1896 bedraagt f 1608; de hoogste aanslag
f 390 en de laagste f 0,70. Het kohier
der hondenbelasting belooft f 123.

Amelde en Tienhoven
waren toen ook al in trek

*Amelde en Tienhoven, 18 Mei. Voor
de vacante betrekking van veldwachter
dezer gemeenten hebben zich 14 sollicitan-
ten aangemeld.

Tienhoven, 4 Mei. Van gister-avond
tot heden-middag zijn op de zalmzegen-
visscherij alhier 18 zalmen en enkele
elften gevangen.

Tienhoven, 18 Mei. Van gister-avond
tot heden-middag zijn op de zalmzegen-
visscherij alhier 5 zalmen gevangen.

11

De maand juni 1896 was voor Ameidē en Tienhoven weer een een goede bladvulling voor de Schoonhovensche Courant

Ameide, 1 Juni. Heden werd hier weder eene hoeveelheid materialen afgeleverd, bestemd voor de Zuid-Afrikaansche spoorweg-maatschappij, een en ander bewerkt op de fabriek van kruiwagens, tonmolens enz. van den heer T. Diepenhorst Hz. alhier.

Ameide en Tienhoven, 1 Juni. Voor de Zending is alhier gecollecteerd ongeveer f 19.

Ameide en Tienhoven, 8 Juni. De langdurige droogte en koude hebben op het kersengewas in deze gemeente een nadeeligen invloed uitgeoefend; verscheidene boomgaarden, die even na den bloeitijd veel vrucht beloofden, zullen een veel minder dan middelmatigen opbrengst leveren. Gelukkig valt er nu af en toe een buitje regen en bestaat er kans dat de vrucht kloek wordt, daar ze elkaar niet in den weg hangen.

Ameide, 11 Juni. Bij het hevig onweder, dat Dinsdag-namiddag, omstreeks 4 uren, over deze gemeente heentrok, werden een paar boomen in de Parimasiebaan en in de Broeksche steeg getroffen. Overigens liep het hier zonder onheilen af. De bui ging vergezeld van een flinke vlaag regen, den volgenden morgen nog door eene goede hoeveelheid gevolgd. Alles is er buitengewoon door verkwikt en men kan nu poten, planten en werken op tuin en akker naar hartelust.

Ameide, 15 Juni. Tot veldwachter dezer gemeente is, met ingang van 1 Juli a.s., benoemd C. van Toorn, thans gemeenteveldwachter te Vianen.

— De keuring van paarden voor den krijgsdienst zal in deze gemeente plaats hebben op het erf bij het koffiehuis van Mej. de Wed. Diepenhorst, op Maandag 29 Juni a.s., 's voorm. ten 9½ ure, voor de paarden uit deze gemeente, en ten 10½ ure voor die uit Tienhoven.

Ameide en Tienhoven, 15 Juni. In deze gemeenten circuleert een adres aan de Synode der Ned. Herv. Kerk tot erkenning van de rechten der minderheden in die gemeenten der Nederlandsche Hervormde Kerk waar een meerderheid aan het bestuur is, die alleen met hare eigen inzichten rekening houdt.

Ameide, 18 Juni. Bij de heden alhier gehouden publieke verkooping van kersen en hooigras is besteed voor kersen gemiddeld 6 à 7 cents per kilo aan den boom en voor hooigras van f 4 tot f 7,50 per 500 kilo op stam naar kwaliteit; gemiddeld f 20 per hektare. De opbrengst zal onder het middelmatige blijven; er beginnen veel muizen te komen.

De verkooping geschiedde hier bij enkelen afslag, zonder onkosten voor de koopers.

— Voor den gewapenden dienst is alhier gecollecteerd ruim f 13.

Tienhoven, 18 Juni. Met ingang van 1 Juli a. s. is benoemd tot veldwachter dezer gemeente C. Van Toorn, thans veldwachter te Vianen, tevens als zoodanig benoemd te Ameide.

— De collecte voor den gewapenden dienst heeft in deze gemeente opgebracht f 2,35.

Ameide en Tienhoven, 22 Juni. De benoemde veldwachter dezer gemeenten, C. Van Toorn te Vianen, heeft voor die benoemingen bedankt, ten gevolge van verhooging zijner jaarwedde in zijne tegenwoordige betrekking.

Ameide en Tienhoven, 23 Juni. Alhoewel de kersen thans flink aanrijpen en kloek van stuk worden, zijn nog geen goede zoete te bekomen. Als het weder zoo gunstig blijft, zal echter de pluk einde dezer week hier wel algemeen een aanvang nemen.

Tienhoven, 26 Juni. De kwaliteit der hier geroid wordende aardappelen is goed, doch het beschoot over het algemeen klein. Op de hooge kleizandakkers onder deze gemeente, waar zulke heerlijke aardappelen kunnen groeien, begint deze vrucht zeer van de droogte te lijden. Valt er niet zeer spoedig een flinke regen, dan zijn de vooruitzichten van het aardappeligewas daar ongunstig. Of het zal een zeer klein beschoot leveren of later den tweeden groei krijgen. In het laatste geval is de kwaliteit altijd slecht.

Het adres aan de Synode zou dat nog in het archief der kerk zijn?

De zalmvisserij doet maandelijks enkele keren verslag van de vangst

Tienhoven, 1 Juni. Van gister-avond tot heden-middag zijn op de zalmzegen visscherij alhier 13 meerendeels lichte zalmen gevangen.

Tienhoven, 15 Juni. Van gister-avond tot heden-morgen zijn op de zalmzegen-visscherij alhier 9 zalmen gevangen.

Tienhoven, 22 Juni. Van gister-avond tot heden-morgen zijn op de zalmzegen-visscherij alhier 9 zalmen gevangen.

VERHALEN hebben soms een lang leven. Zo vertelde omstreeks 1932 mijn vader aan mij, toen als kind van een jaar of tien, dat er een oud verhaal in de familie bestond over een jongeman Veerman die in de Franse tijd door krijgshandelingen met zijn zusje had rond gezworven.

Naderhand is een eerste genealogisch onderzoek door hem ingezet dat eindigde bij een Leendert de Veerman begraven in de kerk te Jaarsveld 14 Augustus 1771. Een verdere voortzetting hiervan leidde zonder lacunes naar Leendert Ariense de Veerman jonkman van Ameide, die op 16-11-1679 in Jaarsveld trouwde met Grietje Jans de Bode.

Van een rondzwerfen in de Napoleontische tijd leek geen sprake. Dr. A Veerman volgde de aanwijzing naar Ameide en stelde de volgende gegevens vast. Neef Anton veronderstelde daarbij dat Leendert Ariense een zoon was van Adriaan Cornelisz Veerman, een redelijke aanname. Zijdelijke steun wordt daarvoor gevonden in een bericht van de kerkeraad van Ameide dat in wettige ondebtrouw zijn opgenomen op 17-10-1663 Aart Claasz Maat en Jannigje Teunis Weduwe van Leendert Cornelisz Veerman zaliger. Adriaan Cornelisz Veerman en Leendert Cornelisz Veerman, beide uit Ameide, als broers te zien lijkt acceptabel. Een vernaming in dat geval eveneens.

Ameide
1600-1672

1. Adriaan Cornelisz.

veerman onder Tienhoven; A^o 1609 en 1623 vermeld in het register van lidmaten van de Gereformeerde Kerk van Ameide; gestorven tussen 1636 en 1654.

2. Cornelis Adriaenz. (Alias) Veerman.

eveneens vermeld in registers van lidmaten; A^o 1655 onderling; woont ook onder Tienhoven; wellicht gestorven a^o 1655.

Omstreeks 1625 vermeld als echtgenote:

Gerrige Aelten, dr. uyth Iangerak
gestorven omstreeks 1670.

3. Adriaan Cornelisz. Veerman

koopt a^o 1656 een huis te Ameide; gehuwd met:
Grietje Goris Blom.

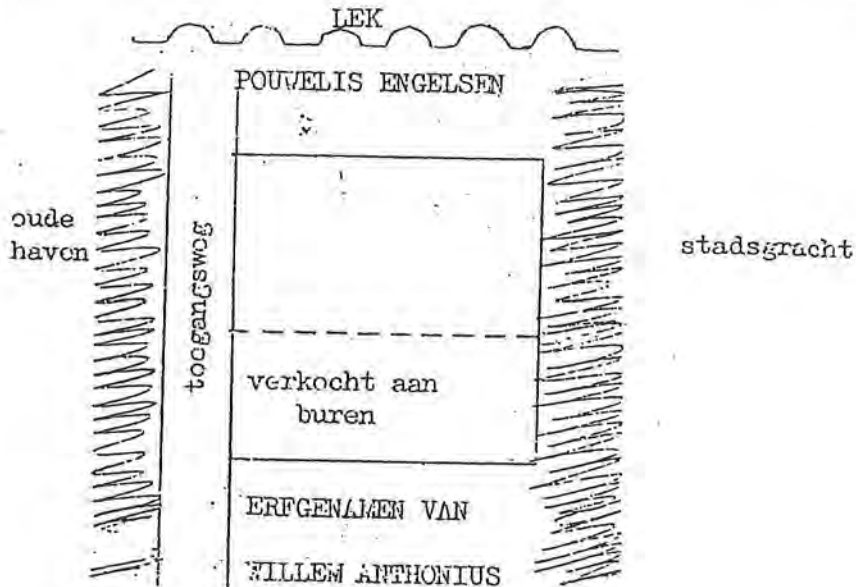
Leendert
gest. vóór 1663
geh. met:
Jannigje Teunis

4. <u>Leendert</u>	<u>Cornelis</u>	<u>Aelt</u>	<u>Aeldert</u>	<u>Gorigje</u>
(zie vervolg)	ged:	ged:	ged:	ged:
	7-1-1664	11-3-1666	20-2-1668	20-2-1670
	Ameide	Ameide	Ameide	Ameide

Via dijklegerlijsten, opgesteld destijds aan de overzijde van de Lek door Mevrouw den Hartogh, kwam ondergetekende achter de woonplaats van Goris Blom te weten: Lopikerkapel. Met attestatie van daar getrouwd tot Ameide op 13-6 1652 met Adriaan Cornelisz Veerman, Grietje. Het is onwaarschijnlijk dat dit echtpaar van 1664 tot 1670 vier kinderen kreeg en dat er van 1652 tot 1664 geen kinderen geboren zouden zijn. Helaas zijn over de laatstgenoemde periode geen geboorte gegevens meer beschikbaar. Goed denkbaar is echter dat toen Leendert Ariense het levenslicht heeft gezien.

Adriaan koopt een huis

De gerechtelijke archieven, de akten opgemaakt ten overstaan van Schout en Schepenen der stede Ameide vertellen ons nog iets over deze Adriaan junior. Bij akte van 10 oktober 1656 werd namelijk getransporteerd aan "Adriaen Cornelisz Veerman, woonende binnen dese stede, den vrijen eigendom van seeckere huysinge en erve staende ende gelegen binnen deser stede benedendams daer noortwaerts Pouwelis Engelsen

ende suydwaerts de kinderen en erffgenamen van Willem Anthoniusz ende Grietje Dirckx naest gehuyst ende geerft syn, opstreckende voor van de oude haven aff oostwaerts op tot aan de stadsgrachte toe".

De koopsom bedroeg 911 gulden. Deze kon Adriaan niet fourneren, naar het schijnt. We treffen namelijk een schuldbekentenis aan, waarin de nieuwbakken huiseigenaar verklaart "voor hem ende synen erve wel ende deuchdelyck schuldich te wesen aen Sebastiaen Melgers Poos tot Vianen, weduwaer van sa Amegen Adriaens (een tante van onze Adriaan?) ende desselver kinderen ende kintskinderen in haer ouders plaetse aen deselve verweckt te samen de somme van vier hondert en tnegentich gul." De lening moet in drie jaar afgelost worden, aen welke voorwaarde blijkbaar trouw voldaan is.

Bovendien verkocht hij, blijkens een akte van augustus 1657 het stuk erf, gelegen aan de zuidkant van zijn huis, over de volle lengte van de oude haven tot aan de stadsgracht aan zijn al vermelde zuidelijke buren. En wel tot vlak aan (de zijkant van) zijn huis, want het stuk grond zal "beseyde de huysinge van den compt so nae comen dat de selve huysinge den vrijen dackdrop maer alleenlijck sal hebben....". De koopsom bedroeg 265 gulden.

Vandaar dat de situatie bij de oude haven mij bijzonder interesseert. En uiteraard ook de gebeurteissen rond 1672. Sindsdien is het gezin van Adriaan Cornelisz Veerman spoorloos op Leendert Ariensz de Veerman jonkman van Ameide na. Zijn zij verdreven door het oorlogsgeweld? Is dat de oorsprong van het verhaal dat mijn vader mij in 1932 vertelde op grond van een mogelijk 160 jaar oude mondelinge overlevering?

Tot dusverre zijn er mij uit de begrafenisgegevens geen verdere feiten duidelijk geworden. Gaarne zou ik dit raadsel willen oplossen. Overigens was ik via het archief in Meerkerk midden 1995 op zoek naar gegevens over 1672 ook op het spoor van dominee Jonkholt gekomen en heb dit jaar na het lid worden van de Historische Vereniging Ameide en Tienhoven met grote belangstelling kennis genomen van het uitstekende artikel over de periode (1672-1678) door Dr. A. Vroon in jaargang 1993 no. 2 en 3. De hoop dat in de gegevens van of over dominee Jonckholt voor het boven gesignaleerde probleem nader licht zou opdoemen, is nog niet gerealiseerd. Maar waar vele ogen zoeken blijft de hoop levend.

In archief nr 251 van het Hoogheemraadschap te Gorinchem vinden we gegevens uit 1598:

Willem Anthonissen Schipper comt van dat hij den Schout en de Heemraden ofte haere gecommitteerden in desen poldersaecken tot twee reysen gevoert heeft soo tot Vianen als elders somma van 1 gld.

En verderop in een tekst eveneens betrekking hebbend op de ten Zuiden van Tienhoven gelegen polder Middelbroek, is sprake van een Anthonis, wonende ter Ameydee

Het ligt voor de hand aan te nemen dat deze Willem Antonissen vereenzelvigd kan worden met Willem Anthonius de vroegere eigenaar van het stuk grond ten Zuiden van dat van Adriaan Cornelisz Veerman, wonende Benedendams in Ameide, met aan de overzijde in 1598 de haven; voorwaar een passende woonplaats voor een schipper !

J. P. Veerman.

PERSBERICHT

Het Utrechts Psalter, Middeleeuwse meesterwerken rond een beroemd handschrift

Van 31 augustus tot en met 17 november wordt in het Museum Catharijneconvent te Utrecht een tentoonstelling georganiseerd rond het belangrijkste en kostbaarste handschrift van Nederland, het Utrechts Psalter. Het ontleent zijn naam aan de Universiteitsbibliotheek Utrecht, waar het reeds eeuwen lang bewaard wordt. Dit fraaie psalmenboek ligt altijd goed opgeborgen in een kluis en is slechts zelden te zien.

Alle 150 psalmen in het psalter worden geïllustreerd door levendige pentekeningen die de tekst op welhaast letterlijke wijze uitbeelden. Deze realistische tekeningen zijn omstreeks 830 vervaardigd door monniken in de abdij van Hautvillers bij Reims in Noord-Frankrijk. Zij sluiten nauw aan bij voorbeelden uit de late oudheid. Dit is kenmerkend voor veel kunst uit de tijd van Karel de Grote en zijn opvolgers, die het Romeinse Keizerrijk wilden doen herleven.

Dit teruggrijpen op de oudheid krijgt vooral gestalte in het Utrechts Psalter en enkele andere handschriften die in dezelfde omgeving vervaardigd zijn en ook op de tentoonstelling te zien zullen zijn. In de eerste plaats het beroemde Ebbo-evangelieboek, dat in opdracht van bisschop Ebbo van Reims tussen 816 en 835, eveneens in de abdij van Hautvillers is gemaakt. De tekst is in gouden letters geschreven en het boek is geïllustreerd met zeer expressieve bladgrote miniaturen van de vier evangelisten.

Omstreeks het jaar 1000 kwam het psalter in Canterbury terecht, waar het een inspiratiebron vormde voor Engelse kunstenaars uit de 11de en 12de eeuw. In die tijd werd het ook drie maal gekopieerd. Deze oude kopieën zullen alle drie te zien zijn op de expositie in Utrecht. Daarnaast wordt er een groot aantal andere, uiterst kostbare en fraai geïllustreerde, handschriften tentoongesteld als ook kunstig ivoorsnijwerk en gegraveerde bergkristallen, die de betekenis van het Utrechts Psalter in perspectief plaatsen. Deze topstukken komen uit bibliotheken en musea uit de gehele wereld. Zij vormen tezamen een unieke tentoonstelling die deze cruciale periode in de middeleeuwse kunst op een wijze belicht zoals in ons land nog nooit eerder is gebeurd en gezien de kwetsbaarheid van de stukken ook niet gauw meer herhaald zal worden.

Bij de tentoonstelling verschijnt een rijk geïllustreerde, Engelstalige catalogus waaraan geleerden van internationale faam hebben meegewerkt. Het Utrechts Psalter wordt bovendien op CD-Rom aangeboden. Een dia-programma zal een inleiding geven op de expositie.

De programmering van het 15de Holland Festival Oude Muziek is afgestemd op de tentoonstelling Het Utrechts Psalter. Van 30 augustus tot en met 8 september 1996 zullen er 14 concerten met psalmuitvoeringen plaatsvinden. Informatie tel. 030-2362236.

De tentoonstelling wordt georganiseerd door Museum Catharijneconvent en de Universiteitsbibliotheek Utrecht en maakt deel uit van de lustrum-activiteiten die plaatsvinden rond het 360-jarig bestaan van de Universiteit Utrecht. Informatie tel. 030-2533483.

Universiteit Utrecht

Het activiteitenprogramma rondom de tentoonstelling vindt u in de bijlage.

VAN KROMHOUT KWAM EEN RECHTE STAAK

In de laatste aflevering van ons kwartaalblad vorig seizoen hadden we u gemeld dat we uit handen van een der auteurs hadden ontvangen een boek dat het wel en wee van het gezelschapsleven (= zogenaamde conventikelen) in de Alblasserwaard beschrijft. Het merendeel der levensschetsen en verzamelde brieven gaat over het religieuze en sociale leven in de laatste twee eeuwen. Dit werk is in 1995 fraai uitgegeven door Den Hertog B.V. te Houten onder de titel 'ZOETE BANDEN DIE MIJ BINDEN'. Prijs f 42,50.

De samenstellers zijn de heer H. Natzijs en wijlen de heer H.J. van Dijk.

Daarbij hadden we toegezegd dat we hierop zouden terugkomen met als voornaamste reden dat de pagina's 50 tot en met 90 als standplaats Ameide aangeven.

De gegevens van dit hoofdstuk 'WILLEM VERHEIJ' geheten, zijn ontleend aan een cahier boordevol aantekeningen, dat ooit verstoofd gevonden is tussen de hanebalken van de timmermanswerkplaats van de erven Verheij om vervolgens in een kastje in het voorhuis tussen oude boeken terecht te komen. Pas omstreeks 1990 kwam het weer aan het licht. Meester G. Slob, gehuwd met Janny Verheij, achterkleindochter van de steller, kreeg dit merkwaardig soort product van de pen in handen en vatte het plan op om vanwege de belangrijk geachte inhoud het over te schrijven, want de inkt van het ego-document was uiteraard in de loop der jaren behoorlijk verbleekt.

De lezer wordt op indringende wijze geconfronteerd met de directe weerslag van iemands innerlijk. De penvoerder doet dit in een wat primitief Nederlands, maar het heeft tegelijkertijd het bevolgene van iemand die schrijft uit de volheid van zijn gemoed. Bovendien biedt het een blik in het kerkelijke, culturele en maatschappelijke leven in de vorige eeuw.

De hoofdpersoon is genoemde timmerman Willem Verheij (1818 - 1890). Met donkere tinten schildert deze krullenjongen zijn jongelingsjaren: gekrulde zinnen voerden tot tal van ondeugden, die duurden tot ver in zijn volwassenheid. Die levensfase, zijn slechtste zelf, is wellicht wel wat dik aangezet. Maar iets wat best verklaarbaar is in het licht van het wonder dat zich aan hem had voltrokken. Nadat deze wending in zijn leven was gekomen - niet dat hij na zijn krachtdadige bekering altijd 'op het dak' zat - is deze timmerman aan het reformeren geslagen en kwam hij op zijn levenspad meer geestverwante Ameide- en Tienhovenaren tegen: vertrouwde namen lees je als van ene Leendert Vuurens, H. Van Middelkoop, Adrianus Diepenhorst, Cornelis Terlouw, Teunis vna Vliet en Louw Pieters van Lomwel.

Vrouwvolk ontbreekt eveneens niet in dit gezelschap. Over een Tienhovens wijfie - verder niet bij name genoemd - vertelt Willem dat ze tot het volkje van de Ledeboerianen behoorde.

Van Mijntje Bunschoten wordt verhaald dat zij onder een zogenaamde kermispreek van dominee Deetman de genadeslag heeft gekregen. Dit moet u niet verkeerd verstaan, want de schrijver vervolgt hij zijn relaas met de jubelende opmerking: "Voorgoed, zij wierp de goede vruchten af". Een eendere slag trof ene Annigje Oosterom of Maat, doch ach, voegt hij er droef aan toe: "Zij bleef een bekommerde ziel". We maken kennis met een zekere Alida, die met een kruk liep. Van haar getuigt onze timmerman dat zij, arm naar de wereld, maar rijk in God, weleens gearmd met hem langs de Voorstraat kuierde. Bejaardenhulp-Willem verhaalt ontroerend eerlijk en niet zonder enige trots op pagina 66: "Dat was me een genot, dat ik verwaardigd was geworden met een kind van God te wandelen. Ik keek door de ramen of men het wel zag."

Interieur van
de Hervormde
Kerk in
Ameide
ca. 1930.

Dat de oude Adam hem soms schier te sterk was, blijkt uit een voorval, kostelijk beschreven op bladzijde 87 en 88. Achter het erf van de familie Verheij woonde een oude christin, aan wie Willem 'zo hartelijk verbonden was'; hij had een plank over de sloot gelegd 'om maar gauw bij haar te kunnen zijn'. Op een kwade dag stonden er aan de kant van de sloot een paar pereboom-pjes, volgeladen. Gode-zij-dank heeft hij toch de verleiding kunnen weerstaan een zo'n glanzende peer te pikken die hem toelachte vanaf achterbuurvrouws landje.

Dan wordt er ook nog een schoolmeester-kerkdienaar opgevoerd. Na de droeve plechtigheid, namelijk de teraardebestelling van Corstiaan, nog geen twee jaar, de eerstgeborene van Willem en zijn echtgenote Jannigje Verheij, geboren Opstelten, verstout deze zich een oordeel te vellen over het bijbelboek Job. Als de vader zich herkent in de houding en de belijdenis van de lijder Job dat de de Heere gegeven en genomen heeft en nochtans Zijn Naam geloofd zij. De meester poneert dat Verheij dat zo niet moet opnemen, want het is geen ware geschiedenis; het is slechts een parabel.

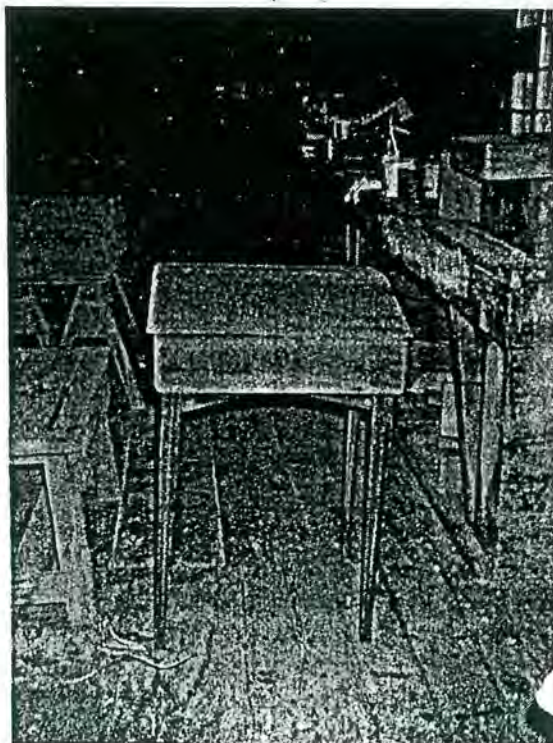
En daarmee zitten we midden in een bewogen periode in de plaatselijke kerkgeschiedenis en ondanks de afspraak, eenmaal in de timmermansschuur gemaakt, dat er niet over de 'uitwendige kerkstaat' gedelibereerd zou worden, komen we best een en ander aan de weet over de situatie.

Een koppeltje - zo noemt Verheij zijn medebroeders en -zusters in het geloof steevast - kunnen het in de plaatselijke kerk niet vinden, afscheiden is er echter beslist niet bij. De groep trekt op zondagen naar elders, ter kerke in Oud-Alblas of Schoonrewoerd. Doordeweeks gaat het koppeltje wel naar Schoonhoven, Nieuwpoort of Langerak, dan kerkt men ledeboeriaans of in lokaliteiten der afgescheidenen als bij voorbeeld Floortje (= Ds. Wulfert Floor) of anderen er preken. In de week zoeken ze ook elkaars gezelschap om 'over het goeie te praten', dicht bij huis of o.a op Lopik.

In 1863 echter wordt 'de kruisbanier opgericht' in de timmermanswinkel met als initiatiefnemers de mannenbroeders Willem Verheij en Cornelis Terlouw. De groep bezwaarden gaat zelf godsdienstoefeningen beleggen, waarin voorgaan predikanten en oefenaars die volgens de 'koppelba-zen' van het goede hout gesneden zijn.

Een enkele maand later, februari 1864, richt evangelist N. Bakker een plaatselijke afdeling van de Vereniging van vrienden der Waarheid in Nederland, tot handhaving van de leer en de rechten der Gereformeerde Kerk. Deze weleerwaarde heer Bakker heeft tal van predikbeurten vervuld en begon met de hulp van medebroeder-evangelist Van de Water het Zondagsschool-werk, dat tot grote bloei zou komen.

Dit staat vermeld op bladzijde 83 en op de pagina er tegenover staat een foto van de lessenaar die naar alle waarschijnlijkheid is gebruikt bij de kerkdiensten en op de zondagsschool in de schuur. Wel aardig om te vertellen is dat onze Historische Vereniging mede dit meubelstuk heeft ontdekt.

De timmerwinkel waar de kerkdiensten in gehouden werden. De winkel bestaat nog steeds, maar is als zodanig niet meer in gebruik. Op de voorgrond de lessenaar die gebruikt werd bij de kerkdiensten en op de zondagsschool. Foto 1995.

Op verzoek van de heer Natzijl had de secretaris het doopceel gelicht, dit is het oude doopboek van de Hervormde kerk nageplozen op kinderen Verheij. Daaruit bleek dat na Corstiaans verscheiden het gezin Verheij nog vier kinderen heeft gekregen. Alle vijf staan te boek: tweemaal een Corstiaan, de tweede is gedoopt in Waarder (met consent van de plaatselijke kerkeraad, staat in de marge van het register), Anna Elizabeth, Louisa Johanna (nog geen vier jaar geworden) en Johannes.

Genoemde heer Natzijl had eveneens verzocht contact op te nemen met de huidige eigenaar van de timmerwinkel-in-ruste, de heer Anton Verheij. Spontaan stelde deze voor eens op onderzoek uit te gaan en het hogerop te zoeken. Met vereende krachten hebben we een ladder tegen de houttil geplaatst en zijn naar boven geklauterd, en jawel hoor, de lichamelijke oefening bleek ditmaal van meer nut, want na enig geschuif en geruim vonden we, dik onder het stof, in een schemerige hoek dicht onder het dak de lezenaar. Jammer genoeg was tie helemaal leeg, maar de vondst was er niet onaardiger door. Waard om vermeld te worden, in historische zin, en nu staat deze afgebeeld in het bewuste standaardwerk.

Deze onderlinge samenkomsten zijn gehouden tot halverwege de jaren tachtig, toen onder meer bovenvermelde Cornelis Terlouw tot ouderling was verkozen in de officiële kerkenraad. Intussen hadden de mannenbroeders het gedaan gekregen dat er in de Tienhovense kerk weer mochten voorgaan mannen die de gereformeerde leer waren toegedaan en bevindelijk preekten. Nadat Ds. W.J. van Beuningen, die hier achtentwintig jaar had gestaan, anno 1882 met emeritaat was gegaan, heeft de kerkenraad uitgezien naar een opvolger, wiens hartewens zou zijn het Woord recht te snijden. Met de komst van kandidaat P. Bongers uit Nieuw-Lekkerland, een alleszins rechtzinnig man, zagen de timmermansvrienden geen grond meer om in de werkplaats te blijven vergaderen, zodat zowel het schuurtjesvolk als de zondagsschool naar het eigenlijke kerkgebouw verhuisde.

Dit stukje moet u beschouwen als een bijdrage aan wat een werkgroepje der Historische vereniging al geruime tijd aan het bijeengaren is, namelijk de geschiedenis van kerk en school in voorbije Tienhovense en Termeise tijen.

In een van deze woningen woonde Willem Verheij, en ernaast zijn ouders. Daarachter bevindt zich de timmermanswerkplaats.

DE PAARDENMARKT OP DONDERDAG 10 OKTOBER 1996

Onze Vereniging houdt zich bezig met geschiedenis, zowel oudere als jongere.

Te beginnen met die van Ameide-Tienhoven om vervolgens haar aandacht te verdelen over Broek en waterland en wijder achterland.

Nu is een van de meest memorabele evenementen uit de historie van stede Ameide de Termeise Paardenmarkt, die elke tweede donderdag in oktober gehouden wordt.

Paarden marten is er amper meer bij, wel treffen mens en dier zich nog bij de keuringen 's morgens en 's middags met het ringrijden.

Sinds jaar en dag, dat is sedert 1657 - wat in de gauwigheid uitgerekend alreeds 339 jaar is - komen op die donderdag van heinde en verre oud-dorpsgenoten, familie en kennissen, boeren, burgers en buitenlui naar Termei, en niet te vergeten de heren van Ameide, stammend uit het geslacht Van Stolk, die telkenjare acte de présence geven.

Drommen dorpsgenoten, belangstellenden en belanghebbenden, keurmeesters en andere keurlieden en kooplieden, kijkers en kopers verstoppen die dag het straten- en wegennet benevens de Dam. Elk jaar weer blijkt die er één te zijn van niet alleen opstoppingen, maar ook van ontmoetingen, een soort grote-familiedag.

In genoemd jaar - anno 1657 - werd bij privilege bepaald dat Ameyde naast de bestaande markt een Paarden- en Beestenmarkt mocht gaan houden. Hieruit blijkt dat het marktgedoe nog ouder is, maar hoe dat precies zit, moeten de speurneuzen van onze club nog zien op te diepen uit de archieven.

Uit de jongere historie heeft de redactie te voorschijn gehaald de huis-aan-huis aanbeveling over de markt van 11 October 1928. Opmerkelijk is dat de 'Vereen. tot Instanhouding...' het alleen heeft over wat er na afloop gebeurt. Evenzo aardig om te zien is wat toenmaals na marktijd de hoogtepunten waren: ringrijden en kinderspelen. Vergelijk dat eens met nu.

En die achterkant, grappig die wijze van aanprijzing van ameubelementen tot zeepoeder, van alles in de oude spelling, de aard en namen der oude koopwaren, en dan de eigennamen van de middenstanders. Altemaal herinneringen, voorbij, o, voorgoed voorbij, hoewel sommige namen leven nog wel voortleven.

Terug naar nu: naar het handeltje van de Historische Vereniging op de markt?

Wel, u kunt ons vinden op de vertrouwde plek: in het Kerkstraatje vóór het Kerkelijk Centrum.

Met onze vertrouwde spulletjes: boek en plaat en kaart plus een raadspel. Anders dan anders, maar dat verklappen we niet: u moet zelf maar langs komen.

De Vereniging hoopt velen uwer op 10 oktober te ontmoeten!

ONZE BOEKJES

Nergens beter - Nergens goedkooper

gedurende den Marktdag

in

AMEIDE

Vereen. tot Instandhouding van de Ameidesche Paardenmarkt.

Na afloop van de Paardenmarkt op Donderdag
11 October 1928, des namiddags om 2 uur,

NATIONALE RINGRIJDERIJ

met twee-wielige Rijtuigen en Rijwielen.

Uitsluitend voor personen boven de 13 jaar.

Prijzen voor twee-wielige Rijtuigen:

1e pr. f 20.-, 2e pr. f 10.-, 3e pr. f 7.50, 4e pr. f 5.-, 5e pr. f 2.50

Inleggeld voor leden der Vereeniging f 0.50, voor niet-leden f 1.50. Aangifte tot deelname bij den Heer
F. A. DIEPENHORST te AMEIDE, op Donderdag 11 OCTOBER 1928, tusschen 11 en 12 uur voormiddag.

Prijzen voor Rijwielen:

1e prijs f 10.-, 2e prijs f 7.50, 3e prijs f 5.-, 4e prijs f 4.-
5e prijs f 3.-, 6e prijs f 2.50, 7e prijs f 2.-, 8e prijs f 1.-

Inleggeld voor leden der Vereeniging f 0.10, voor niet-leden f 0.50. Aangifte tot deelname bij den Heer
G. DE BIE St. te AMEIDE, op Woensdag 10 OCTOBER 1928, van des nam. 2 tot des avonds 9 uur.

KINDERSPELEN

voor Jongens en Meisjes van 10, 11, 12 en 13 jaar.

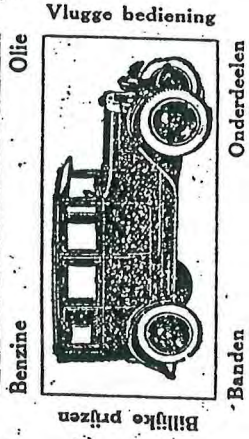
JONGENS van 10 en 11 jaar: Hardhoopen met hindernissen. - JONGENS van 12 en 13 jaar: Boespriesloopen.
MEISJES van 10 en 11 jaar: Balletjes dragen. - MEISJES van 12 en 13 jaar: Hardloopen met Kindervagens.

Prijzen: Luxe voorwerpen.

Aangifte tot deelname bij BOEKHANDEL HANSUM, op WOENSDAG 10 OCTOBER 1928, van des
namiddags 2 tot des avonds 9 uur, alwaar tevens de prijzen voor dezen wedstrijd in de etalage zijn te bezichtigen.

Z. O. Z.

Luxe Verhuur-Inrichting
G. HAMOEN, -AMEIDE

Vakkundige Reparatie-inrichting van
Auto's, Motoren en Rijwielen.
Levering van alle gewenschte merken.

Beleefd Aanbevelend, G. HAMOEN.

Je Adres

voor Koloniale- en
Grutterswaren is

J. Labee,

Nieuwstraat 225, Ameide.

Vraagt inlichtingen omtrent onze buitengewone

Silfho-reclame

voor Margarine, Koffie, Thee, Zeep enz. enz.
(Alleen-verkoop voor Ameide en Tienhoven.)

Let op Uw gratis Bonnen.

Nergens beter - Nergens goedkooper

Iedere verstandige Huisvrouw vraagt
„**Rylant-Artikelen**”.

Gij ook

?

Margarine, Koffie, Thee,
Tabak, Zeep, Zeepoeder
Cacao, Ontbijtkoek enz.

Alleen verkrijgbaar bij:

T. DE LANGE - AMEIDE.

Franschestraat 248.

Bezoekt gedurende den Marktdag
de Brood- en Bankbakkerij van

J. VAN DELSEN,
Franschestraat
AMEIDE

Versche Gebakjes
Bonbons
Chocolade

L. M. SCHIMMEL :: AMEIDE
Franschestraat 249.

Steeds voorradig diverse

MEUBELLEN

Levering van Ameublementen in moderne uitvoering.

De winteravonden naderen . . .

Ieder koope zijn Teeken- en Schrijfbehoeften uitsluitend bij
Boekhandel Hansum, Dam 8, Ameide
Advertentie-Bureau

Boekbinderij.

H. NATZIJL / H.J. VAN DIJK

Zoete banden die mij binden

Uit het gezelschapsleven in de Alblasserwaard

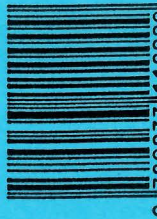
In de periode ca. 1820-1970 kwamen in de Alblasserwaard veel gezelschappen voor.

Sommige mensen gingen over tot de Afscheiding, maar velen bleven de Hervormde Kerk trouw, al las men dikwijls op zondag thuis een oudvader.

Aandacht krijgen ondermeer Dirk Verheij te Giessendam, Gerrit Demper te Langerak, Willem Verheij te Ameide, Arie Jongeneel te Oud-Alblas, M. van Oostende te Otfoland en ds. C. Bouthoorn te Groot-Ammers. Hun invloed op het kerkelijk leven van de negentiende eeuw wordt ook geschetst.

Van mensen die in de twintigste eeuw tot ongeveer 1970 een belangrijke plaats innamen in de gezelschappen zijn niet eerder gepubliceerde brieven opgenomen, met soms een levensschets, van ondermeer Arie Swets te Hardinxveld, Fijgje Bons te Bleskensgraaf (50 brieven), Jan-Kees Tukker te Molenaarsgraaf, Jan den Besten te Noordeloos en Arigje de Bruijn-van Maurik te Hoornaar. Deze mensen hadden een band met elkaar, maar ook met velen in het gehele land. Dit boek geeft een indruk van het rijke geestelijke leven dat in die tijd gevonden werd in de Alblasserwaard.

NUGI 635
ISBN 90 331 1000 8

9 789033 110009

DEN HERTOG B.V. - HOUTEN

H. Natziyl / H.J. van Dijk

Zoete banden die mij binden

Uit het gezelschapsleven
in de Alblasserwaard

